

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

FAKULTA BIOMEDICÍNSKÉHO INŽENÝRSTVÍ
Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva

**Interference rizikových skupin diváckého násilí a
pravického extremismu v České republice**

**Interference of Risk Groups of Spectators Violence
and Right-wing Extremism in the Czech Republic**

Bakalářská práce

Studijní program: **Ochrana obyvatelstva**
Studijní obor: **Plánování a řízení krizových situací**
Autor bakalářské práce: **Ondřej Paul**
Vedoucí bakalářské práce: **doc. PhDr. Barbora Vegrachtová, Ph.D., MBA**

Kladno 2022

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

I. OSOBNÍ A STUDIJNÍ ÚDAJE

Příjmení: **Paul** Jméno: **Ondřej** Osobní číslo: **483119**
Fakulta: **Fakulta biomedicínského inženýrství**
Garantující katedra: **Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva**
Studijní program: **Ochrana obyvatelstva**
Studijní obor: **Plánování a řízení krizových situací**

II. ÚDAJE K BAKALÁŘSKÉ PRÁCI

Název bakalářské práce:

Interference rizikových skupin diváckého násilí a pravicového extremismu v České republice

Název bakalářské práce anglicky:

Interference of Risk Groups of Spectators Violence and Right-wing Extremism in the Czech Republic

Pokyny pro vypracování:

Bakalářská práce bude zaměřena na problematiku diváckého násilí se zaměřením na propojení mezi skupinami diváckého násilí a krajně pravicovým hnutím v České republice. V práci budou popsány současné aktivity a trendy v oblasti fotbalového násilí a jejich ovlivnění pravicovým extremismem. V praktické části práce budou popsány rozdíly mezi jednotlivými hooligans skupinami a jejich vzájemné vztahy. Bude provedena analýza aktivit, symbolik a rétoriky těchto skupin ve veřejném prostoru. Výstupem práce bude zhodnocení současného stavu a trendů v oblasti diváckého násilí a propojení s pravicovým extremismem, kategorizace nejčastějších narativů a témat šířených v rámci této scény a možné oblasti efektivní prevence.

Seznam doporučené literatury:

- [1] RATAJ, Jan, Miloš DLOUHÝ a Antonín HÁKA, Proti systému!: český radikální konzervativismus, fašismus a nacionální socialismus 20. a 21. století, Praha: Auditorium, 2020, ISBN 978-80-87284-84-1
- [2] KALAMÁR, Štěpán, Terminologie a symbolika užívaná soudobou extremistickou scénou, Ostrava: Key Publishing, 2011, ISBN 978-80-7418-103-0
- [3] SMOLÍK, Josef, Fotbalové chuligánství: historie, teorie a politizace fenoménu, Karlovy Vary: Zdeněk Plachý, 2008, ISBN 978-80-903556-3-7
- [4] VEGRICHTOVÁ, Barbora, Hrozba radikalizace Terorismus, varovné signály a ochrana společnosti, ed. 1, Praha: Grada, 2019, ISBN 978-80-271-2031-4

Jméno a příjmení vedoucí(ho) bakalářské práce:

doc. PhDr. Barbora Vegrichtová, Ph.D., MBA

Jméno a příjmení konzultanta(ky) bakalářské práce:

Datum zadání bakalářské práce: **14.02.2022**

Platnost zadání bakalářské práce: **22.09.2023**

doc. Mgr. Zdeněk Hon, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. MUDr. Jozef Rosina, Ph.D., MBA
děkan

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci s názvem Interference rizikových skupin diváckého násilí a pravicového extremismu v České republice vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů, které uvádím v seznamu bibliografických odkazů.

Nemám závažný důvod proti užití tohoto školního díla ve smyslu § 60 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

V Kladně dne 12.05.2022

.....

Ondřej Paul

PODĚKOVÁNÍ

Chtěl bych tímto poděkovat vedoucí mé práce doc. PhDr. Barboře Vegrachtové, Ph.D., MBA za pomoc při zpracování mé bakalářské práce, za její rady, připomínky a spoustu trpělivosti. Dále bych chtěl poděkovat své přítelkyni a celé své rodině za neutuchající víru a podporu při celém studiu.

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se zabývá diváckým násilím se zaměřením na propojení mezi skupinami diváckého násilí a krajně pravicovým hnutím v České republice. V teoretické části je práce zaměřena přehled současného stavu, základní pojmy, fanouškovské skupiny a výčet nejdůležitějších událostí fotbalového násilí.

Cílem v praktické části je popsat rozdíly mezi jednotlivými hooligans skupinami a jejich vzájemné vztahy. Provedení analýzy aktivit, symbolik a rétoriky těchto skupin ve veřejném prostoru. Cíle je dosaženo pomocí pozorování a bohatých osobních zkušeností s touto problematikou a také pomocí nestandardizovaného anonymního dotazníku.

Klíčová slova

pravicový extremismus, rasismus, fotbalové násilí, fanouškovské skupiny, hooligans

ABSTRACT

This bachelor thesis deals with spectator violence with a focus on the connection between groups of spectator violence and the far-right movement in the Czech Republic. The theoretical part of the thesis focuses on an overview of the current state, basic concepts, fan groups and a list of the most important events of football violence.

The aim in the practical part is to describe the differences between individual hooligans groups and their mutual relations. Analysis of activities, symbols and rhetoric of these groups in public space. The goal is achieved through observation and rich personal experience with this issue and also using a non-standardized anonymous questionnaire.

Keywords

right-wing extremism, racism, football violence, fan groups, hooligans

Obsah

1	Úvod.....	9
2	Cíle práce.....	10
3	Přehled současného stavu.....	11
3.1	Extremismus.....	11
3.2	Pravicový extremismus	13
3.2.1	Rasismus.....	14
3.3	Fanouškovské skupiny	14
3.3.1	Fotbalový divák.....	16
3.3.2	Fotbalový fanoušek.....	16
3.3.3	Ultras.....	17
3.3.4	Hooligans	17
3.4	Divácké násilí	18
3.4.1	FC Liverpool – Juventus Turín 20.5.1985.....	19
3.4.2	SK Slavia Praha – SK Sigma Olomouc 5.5.2011	20
3.4.3	ŠK Slovan Bratislava – AC Sparta Praha 23.10.2014.....	22
3.4.4	FC Baník Ostrava – AC Sparta Praha 22.2.2014.....	23
4	Metodika.....	26
4.1	Hooligans skupiny v České republice	26
4.1.1	Sparta Praha	27
4.1.2	Slavia Praha.....	31
4.1.3	Bohemians Praha 1905	35
4.2	Nestandardizovaný anonymní dotazník	39
4.2.1	Výběr vhodných respondentů.....	39

4.2.2	Výzkumný nástroj.....	39
4.3	Hypotézy.....	40
5	Výsledky.....	41
5.1	Vyhodnocení výsledků z dotazníku.....	41
5.2	Vyhodnocení cílů práce.....	48
5.3	Vyhodnocení hypotéz.....	49
5.4	Vyhodnocení aktivit a symbolik hooligans skupin.....	51
6	Diskuze.....	52
7	Závěr.....	56
8	Seznam použitých zkratek.....	57
9	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	58
10	Seznam použitých obrázků.....	61
11	Seznam Příloh.....	62
	Příloha č. 1: Dotazník.....	62

1 ÚVOD

Téma diváckého násilí je v posledních letech velmi aktuální a podle mého názoru tomu nebude jinak ani v budoucnu. Problematika násilí spojená se sportovními akcemi sahá až do dávné historie. Ve fotbalovém prostředí se divácké násilí pojí především se vznikem hooligans skupin v Anglii z počátku 60. let minulého století.

Fotbal je celosvětový fenomén, který díky své popularitě a publicitě ovlivňuje v celosvětovém měřítku veškeré sféry společenského života, ekonomiky a v neposlední řadě i politiky. Právě politiky se týká pravicový extremismus, který se na fotbalových stadionech objevuje poměrně často. Největším problémem současnosti je rasismus.

Toto téma bakalářské práce jsem si vybral kvůli svému celoživotního vztahu k fotbalu. Ať už jako hráč, nebo fotbalový fanoušek, jsem procestoval spoustu Evropských zemí a navštívil nespočet fotbalových utkání, na kterých jsem se bohužel setkal i s těmito problémy.

Bakalářská práce bude zaměřena na problematiku diváckého násilí a pravicového extremismu. Teoretická část práce je zaměřena na přehled současného stavu, základní pojmy, fanouškovské skupiny a výčet nejdůležitějších událostí fotbalového násilí. V praktické části budou popsány rozdíly mezi jednotlivými hooligans skupinami a jejich vzájemné vztahy. Bude provedena analýzy aktivit, symbolik a rétoriky těchto skupin ve veřejném prostoru.

2 CÍLE PRÁCE

V bakalářské práci jsme si stanovili několik cílů. V první části práce budou popsány současné aktivity a trendy v oblasti fotbalového násilí a jejich ovlivnění pravicovým extremismem.

V praktické části budou popsány rozdíly mezi jednotlivými skupinami hooligans a jejich vzájemné vztahy. Dalším tématem praktické části bude vyhodnocení získaných dat z anonymního dotazníku a následné porovnání s hypotézami. K vyhodnocení hypotéz využijeme analýzu výsledků, které jsme získali pomocí nestandardizovaného anonymního dotazníku, který byl zaměřen na fotbalové fanoušky.

Cíle práce:

- Popsat současné aktivity a trendy v oblasti fotbalového násilí a jejich ovlivnění pravicovým extremismem
- Popsat rozdíly mezi jednotlivými hooligans skupinami a jejich vzájemné vztahy
- Zjistit pomocí dotazníku od respondentů, zda se setkali se znaky pravicového extremismu na fotbalových stadionech
- Zjistit pomocí dotazníku od respondentů, zda se cítí na stadionech bezpečně

3 PŘEHLED SOUČASNÉHO STAVU

3.1 Extremismus

„To, co je na extremistech zavrženíhodné, není ani tak jejich extremismus, jako intolerance a bezohlednost vůči ostatním“

Robert Francis Kennedy [1]

Jak už je zřejmé z vyjádření ministerstva vnitra, tak pojem extremismus je velmi nejednoznačný a nemá jasně danou definici. Podle ministerstva vnitra jsou pojmem extremismus označovány vyhraněné ideologické postoje, které vybočují z ústavních, zákonných norem, vyznačují se prvky netolerance, a útočí proti základním demokratickým ústavním principům, jak jsou definovány v českém ústavním pořádku. Mezi tyto principy patří:

- úcta k právům a svobodám člověka a občana (čl. 1 Ústavy),
- svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát (čl. 1 Ústavy),
- nezměnitelnost podstatných náležitostí demokratického právního státu (čl. 9 odst. 2 Ústavy),
- svrchovanost lidu (čl. 2 Ústavy),
- volná soutěž politických stran respektujících základní demokratické principy a odmítajících násilí jako prostředek k prosazování svých zájmů (čl. 5 Ústavy),
- ochrana menšin při rozhodování většiny (čl. 6 Ústavy),
- svoboda a rovnost lidí v důstojnosti a právech, nezadatelnost, nezczitelnost, nepromlčitelnost a nezrušitelnost základních práv a svobod bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národního a sociálního

původu, příslušnosti k národnosti nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení (čl. 1, čl. 3 Listiny základních práv a svobod). [2]

Extremistické postoje jsou způsobilé přejít v aktivity, které působí, ať již přímo nebo v dlouhodobém důsledku, destruktivně na stávající demokratický politicko – ekonomický systém, tj. snaží se nahradit demokratický systém systémem nedemokratickým (totalitním nebo autoritářským režimem, diktaturou, anarchií). Tímto typem aktivit se zabývá Bezpečnostní informační služba na základě zákona č. 153/1994 Sb., dle § 5 písm. a). [2]

Pojem, který bývá velmi často užíván v médiích, ale v nesprávných souvislostech, či dokonce jako významový ekvivalent pojmu „extremismus“, je termín „radikalismus“. Nejedná se ovšem o totožné jevy, byť hranice mezi jednáním radikálním a extremistickým může být obtížně rozpoznatelná, stejně tak jako rozmezí, kde končí extremismus a začíná terorismus. Samotný původ slova extrém pochází z latinského *extremus*, což znamená nejvzdálenější, nejkrajnější, případně hraniční. Termín radikální má rovněž původ v jazyce latinském *radix*, které označuje kořen. Jaký je tedy vztah extremismu a radikalismu. Rozhodně se nejedná o ekvivalenty, byť jsou tyto pojmy často v médiích a neobornou veřejností označovány. [3]

Radikalismus je možné vysvětlit jako politiku obhajující důkladnější politické, ekonomické, nebo sociální změny oproti tradičním politickým stranám hlavního proudu nebo je to podpora této politiky nebo této změny. Typickým příkladem radikálních postojů může být požadavek na znovuzavedení trestu smrti, tresty doživotí pro drogové dealery, případně zákaz potratů aj. Radikálové jsou tedy představitelé, stoupcí radikalismu, kteří požadují důkladná, zásadní, nekompromisní řešení problémů za každou cenu. Nejvýznamnějším a klíčovým

rozdílem mezi radikalismem a extremismem je zákonnost takového počínání. Radikálové se pohybují v rámci své činnosti v zákonném rámci, byť na jeho samotném okraji. Navzdory tomu, že jsou velmi kritičtí vůči stávajícímu uspořádání společnosti, sociálnímu systému, úřadující vládě a dalším státním prvkům, nepřekračují zákonné limity a respektují platnou legislativu. Oproti tomu extremisté a extremistické subjekty tuto hranici překračují, nerespektují ústavní pořádek, zákonné normy a předpisy, jejich jednání je protiprávní a ohrožuje a útočí na fundamentální demokratické principy, základní lidská práva a svobody, tak jak jsou deklarovány Ústavou ČR a Listinou základních práv a svobod. [3, s. 15]

Jak je z výše uvedeného textu patrné, stále se v dnešní době setkáváme s chybnou definicí dané problematiky. Nemalou vinu na tom nesou média, které často mění dané termíny.

3.2 Pravicový extremismus

Pravicový extremismus je pojem, který je velmi často používán, nicméně ve většině případů, zejména prostřednictvím médií, nesprávně užíván a jeho skutečný význam zůstává bez vysvětlení. Je nutné podotknout, že jednotná a správná definice, která by přesně vystihla tento termín neexistuje. Stávající definice jsou více, či méně rozdílné hlavně kvůli různému přístupu jednotlivých vědních disciplín a profesnímu zaměření odborníků, kteří se touto problematikou zabývají. [3, s. 133]

Charakteristickým znakem pravicového extremismu je popření principu rovnosti lidí, což je fundamentálním znakem vyspělé demokratické společnosti. Představitelé a přívrženci extrémně pravicových skupin zastávají postoje o nadřazenosti jednoho národa, rasy či etniky a upírání práv a svobod skupin odlišným (rasismus, xenofobie, antisemitismus). [3, s. 135]

3.2.1 Rasismus

Rasismus patří v této době k nejvíce diskutovaným problémům nejen u nás. V posledních letech není zdaleka výjimkou, že se přeruší fotbalové utkání kvůli divákům, kteří rasisticky urážejí soupeřova hráče tmavé pleti. V důsledku těchto excesů dostávají kluby nemalé pokuty. Rasismus je jednoznačně nejčastějším projevem pravicového extremismu nejen v České republice. Proti tomuto celosvětovému problému se snaží bojovat všechny evropské země, zvyšují se postihy za prokázaný rasismus, klubům se dávají peněžité tresty, nebo uzavírají části stadionu. Výsledky tohoto snažení ovšem zatím nejsou nijak přesvědčivé. Vyplývá z toho fakt, že řešení tohoto problému bude mnohem složitější, než se čekalo.

Nejpropracovanější jsou postupy proti rasismu právě ve fotbalovém prostředí, kde zvláště na evropské úrovni existuje komplex norem i síť vládních i nevládních organizací zaměřená na tento fenomén, přičemž dominantní roli má antirasistická FARE (Football Against Racism in Europe), která disponuje několika důležitými členskými organizacemi na národní úrovni. [4]

Rasismus vychází z přesvědčení, že mezi jednotlivými rasami existují geneticky podmíněné, a tedy neměnné, rozdíly, kvůli nimž si příslušníci těchto ras nejsou rovni. Rasismus stojí na myšlence, že existuje rasová hierarchie, kterou je třeba v uspořádání společnosti brát v úvahu. [3, s. 135]

3.3 Fanouškovské skupiny

Fanoušek, to je „pojem“, bez kterého si jakýkoliv dnešní sport nedokážeme představit. Zaměříme se hlavně na fanoušky fotbalu, protože ti mají u nás nejpočetnější zastoupení. Extremismus jako takový, můžeme pozorovat právě

převážně ve fotbalovém prostředí, v jiných sportech opravdu jen velmi ojediněle a většinou se jedná o akci maximálně pár jedinců.

V dnešní době je práce s fanoušky pro kluby velice důležitá. Většina větších klubů má své „PR“ oddělení, které má za úkol právě komunikaci s vlastními fanoušky. Nejenže fanoušci vytváří na stadionu atmosféru svým fanděním a ženou své hráče dopředu, jsou ochotni jet za svým klubem přes celou republiku nebo do zahraničí, vyrábí různá choreografie a aktivně podporují svůj klub, ale v neposlední řadě znamenají nemalý finanční příjem klubu. V posledních dvou letech, kdy řádila pandemie COVID-19, byla většina stadionů pro fanoušky uzavřena, popřípadě byla výrazně snížena kapacita stadionu z důvodu snížení rizika přenosu infekční nemoci. Pro kluby to bylo nepříjemné období, protože díky tomu přišly o peníze za vstupné a další příjmy spojené právě s přítomností fanoušků na stadionu, příjmy z prodeje občerstvení, nebo různých předmětů se znaky klubu, jako jsou dresy, šály nebo čepice.

Jak si uvedeme v další části práce, dobrý vztah vedení klubu s fanoušky není vždy zajištěn. Hlavní vliv na to mají sportovní výsledky. Když se klubu nedaří, dlouho nezískal žádnou trofej, nebo například prohraje derby s hlavním rivalem, tak to způsobí tlak na vedení klubu a pokud se situace dlouho nelepší, tak se situace může dostat až do fáze, kdy radikálnější skupina fanoušků napadne hráče, popřípadě členy vedení klubu.

Návštěvníky fotbalových stadionů můžeme rozdělit do několika skupin. Základní charakteristiky, podle kterých budeme fanoušky dělit, bude jejich chování, reakce na vývoj utkání a v neposlední řadě také důvody proč vůbec na fotbal chodí.

3.3.1 Fotbalový divák

Fotbalového diváka můžeme charakterizovat jako nestranného a tichého pozorovatele utkání. Nezajímají ho ani tak týmy, které se právě střetávají na hrací ploše, jejich rivalita, nebo postavení v tabulce soutěže. Jeho účast na stadionu můžeme připsat čisté zvědavosti, potřeby zabít čas, nebo alespoň obecnému zájmu o fotbal. Fotbalový divák se nikterak nezapojuje do fandění a jiných aktivit ostatních fanoušků.

Nutno podotknout, že v dnešní době už se s tímto druhem fanouška na prvoligových stadionech setkáme jen ojediněle, spíše na stadionech menších klubů. U větších klubů už bývá zvykem, že skoro polovinu kapacity stadionu mají diváci s permanentními vstupenkami. Fanoušci, kteří navštěvují zápasy nejvyšší fotbalové soutěže už mají většinou přehled o soupeřích, hráčích a postavení týmů v ligové tabulce. Velká část z nich už také nějakým způsobem podporují svůj klub, ať už hlasovými projevy, tleskáním, nebo formou nošení různých předmětů v barvách daného klubu jako jsou například dresy, šály nebo čepice.

3.3.2 Fotbalový fanoušek

Fotbalový fanoušek, to je fanoušek, který má na stadionech nejpočetnější zastoupení. Od pouhého diváka se liší způsobem, jakým se prezentuje na stadionu. Má určitý vztah k danému klubu, na který se chodí dívat. Zná historii klubu, hráče i vedení. Jeho hlavním cílem je požitok ze hry. Do aktivního fandění se zapojuje sporadicky, spíše se užívá atmosféru a dívá na předváděnou hru.

3.3.3 Ultras

Ultras jsou často označováni za „skalní“ fanoušky, jejichž hlavními principy jsou vedle velmi vysoké míry identifikace s klubem i často složitá choreografie, užívání všemožných transparentů, vlajek, klubových barev, ale i používání pyrotechniky a další způsoby k vyjádření podpory svému týmu. Skupina ultras podporuje svůj tým natolik, že se účastní takřka všech utkání, těch venkovních nevyjímaje. Dalším poznávacím prvkem může být jejich povzbuzování, které bývá praktikováno po celou dobu utkání vestoje a trvá i přes mnohdy nepříznivý vývoj utkání. Když se zaměříme na násilné chování této skupiny, je potřeba zmínit, že ultras se neúčastní, ani nevyvolávají konflikty a situace způsobující agresivní chování. To, že konfliktní situace nevyvolávají, však neznamená zcela vyloučenou účast a vyhýbání se takovým situacím. Pokud členové ultras cítí, že fanoušci soupeře narušují, nebo jinak ohrožují čest jejich klubu, dokážou se aktivní způsobem zapojit do jeho obrany. [5]

Ultras fanoušci jsou nejaktivnější fanoušci na stadionu a ženou své mužstvo dopředu. Svým přístupem, podporováním a aktivitou vytváří atmosféru na stadionu. Každý hráč má radši bouřlivé prostředí a mnoho diváků, než ticho a prázdné stadiony. Ultras často jezdí na většinu domácích i venkovních utkání a podporují svůj klub i v dobách, kdy se příliš nedaří. Mezi ultras se samozřejmě můžou objevit i skupiny a jednotlivci, které můžeme zároveň zařadit mezi hooligans. Z toho jasné vyplývá, že jakékoliv dělení fotbalových fanoušků není dogmatem a můžou se vzájemně prolínat.

3.3.4 Hooligans

Hooligans neboli chuligáni, jsou vyhraněná skupina fanoušků, pro která platí trochu jiná pravidla než pro zbývající skupiny fotbalových fanoušků.

Nejčastější formy fotbalového chuligánství na stadiónech představuje vniknutí na hrací plochu, házení předmětů na hrací plochu a na aktéry hry, výtržnosti, vandalismus a konflikty s užitím verbálního i fyzického násilí a rovněž rasismus (u ultrapravicově orientovaných chuligánů). Klasifikovat formy fotbalového chuligánství mimo stadiony se jeví jako velmi obtížné, protože se může jednat o takřka jakékoliv vandalské, výtržnické a násilnické porušení právních či společenských norem, které je realizováno s alespoň dílčí vazbou na fotbal. Za všechny uvedme alespoň domluvené i spontánní střety chuligánských tlup na parkovištích, v ulicích, případně parcích a rabování benzínových pump při výjezdech na utkání. [6]

3.4 Divácké násilí

Divácké násilí (výtržnictví) je v České republice obecně chápáno jako (potenciálně) antisociální chování, jehož následovníci nemusí nutně usilovat o politické cíle. V České republice není pojem divácké násilí jednoznačně definován, ale nejčastěji je chápán jako násilné nebo nebezpečné chování diváků, které se v souvislosti se sportovními zápasy odehrává nejen na stadiónech, ale také na veřejném prostranství, a to zejména v okolí stadionů nebo při přesunu či dopravě fanoušků na utkání či z utkání. Takové jednání je často plánované, nabývá opakovaný či manifestační charakter a zahrnuje protiprávní jednání, jako jsou např. rasistické projevy, poškozování majetku či ohrožování zdraví a životů ostatních osob na sportovišti i mimo něj. Je zřejmé, že divácké násilí není jedolitou aktivitou, ale spíše souhrnem většího množství problematických jevů. [7]

Divácké násilí v České republice je nejvíce spojované právě s fotbalem, odhadem je to až 90 % všech incidentů.

V následujících podkapitolách se budeme věnovat konkrétním případům diváckého násilí.

3.4.1 FC Liverpool – Juventus Turín 20.5.1985

V ten den se na stadionu hrálo finálové utkání Poháru mistrů evropských zemí (PMEZ) mezi Liverpoolem a Juventusem Turín. Asi hodinu před začátkem zápasu za přihlížení šokovaných fanoušků na stadionu i milionů u televizních obrazovek napadli britští chuligáni italské fanoušky. Dějištěm dramatu se stala tribuna Z, která sousedila se sektorem anglických rowdies a která byla určena pro neutrální fanoušky. Lístky se na ni prodávaly jen v Belgii, ale na černém trhu je skoupily italské cestovní kanceláře pro fanoušky Juventus. Oba tábory, které oddělovala jen bariéra z pletiva, se začaly nejprve provokovat házením kamenů a liverpoolští chuligáni poté přelezli bariéru a zaútočili pomocí tyčí a dalších zbraní na příznivce Juventus. Napadení fanoušci italského klubu neměli jinou možnost útěku než přelézt přes betonovou zeď do dalšího sektoru. Ta se však pod jejich nápoem zřítila a pod jejími troskami zahynula většina z 39 obětí, mezi nimiž bylo 32 Italů, čtyři Belgičané, dva Francouzi a jeden fanoušek ze Severního Irsku. Nejmladší oběti bylo 11 let. [8]

Obrázek 1: Rvačka fanoušků na fotbalovém stadionu Heysel v Bruselu v roce 1985 (zdroj: ČTK, AP)

Bez ohledu na masakr se zápas odehrál, neboť pořadatelé se obávali, že jeho zrušení by vyvolalo další vlnu násilností. Kapitáni obou týmů požádali fanoušky před výkopem o klid, přesto i v průběhu utkání došlo k několika menším odvetným akcím ze strany příznivců Juventus. Italský klub nakonec díky proměněné penaltě Michela Platiniho zvítězil 1:0 a po utkání slavil premiérový triumf v nejprestižnější soutěži. To, že se zápas odehrál, i radost Michela Platiniho po proměněné penaltě, ve světě vyvolalo velkou vlnu kritiky. Hráči se bránili tím, že o ničem nevěděli. Za hlavního viníka tragédie byli označeni britští chuligáni, z několika stovek jich ale skončilo za mřížemi pouze 14. Své vykonaly i špatný stav starého stadionu Heysel, kde se ten večer mačkalo zhruba 60 000 diváků, a podcenění situace ze strany organizátorů i místní policie, která kvůli nedostatečnému počtu prakticky neměla šanci zasáhnout. Z obviněných činovníků, odpovědných za bezpečnost, dostali podmíněné tresty jen tajemník belgického fotbalového svazu a kapitán četnictva. Až po šesti letech sporů se pozůstalí dočkali odškodnění od UEFA a Belgie. [8]

Chátrající stadion Heysel byl v roce 1995 téměř kompletně přebudován a přejmenován na Stadion Krále Baudoina. Ze staré stavby zbylo pouze průčelí. Smutný květnový večer roku 1985 už na místě připomíná pouze památník se jmény všech 39 obětí.

Je zarážející, že pořadatelé nechali utkání odehrát a také přístup hráčů, kteří slavili vítězství i když na stadionu před začátkem utkání umírali lidé.

3.4.2 SK Slavia Praha – SK Sigma Olomouc 5.5.2011

V roce 2011 neprožívala Slavia nikterak klidné období. Měla vysoké dluhy, hledala nového majitele a nové sponzory. Dlužila výplaty hráčům za několik měsíců, za což jim hrozilo odebrání licence nutné pro účast v nejvyšších ligách České republiky. Byla tedy reálná možnost, že by byla Slavia přeřazena do

amatérské soutěže. To se samozřejmě nelíbilo slávistickým fanouškům a dožadovali se od vedení klubu vysvětlení a podrobností, jak to vlastně s jejich milovaným klubem bude. Před daným zápasem byla oficiálně domluvena protestní akce fanoušků přímo na hrací ploše, pět minut před začátkem utkání.

Fanoušci Slavie udělali na začátku utkání přesně to, co avizovali. Před začátkem duelu českého poháru proti Olomouci vtrhli na trávnik a transparentem a skandováním požadovali, ať jim vedení klubu sdělí plány na ekonomickou záchranu Slavie. První poločas se odehrál poměrně v klidu, vše se ale vyostřilo se začátkem poločasové přestávky. Příznivci Slavie vnikli opět na trávnik a předstoupil před ně Miroslav Platil, ředitel Slavie, který se chvíli předtím vrátil z jednání licenční komise fotbalového svazu. Tím eskalovalo napětí na stadionu.

Obrázek 2: Protest slávistických fanoušků na hrací ploše (zdroj: tribunasever.cz)

Ředitel Slavie pronesl nic neříkající krátký proslov a odešel. Odešel však dřív, než stihl říci další podstatné informace, což fanoušky vyprovokovalo k útoku.

Létalo pivo a fanoušci vběhli do hráčského tunelu, museli zasahovat policisté. Část fanoušků poté začala likvidovat VIP tribunu. Až policejní jednotky za pomoci rozbušek agresivní fanoušky Slavie dostali z útrob stadionu. [9]

3.4.3 ŠK Slovan Bratislava – AC Sparta Praha 23.10.2014

Toho dne odehrálo dlouho očekávané federální derby mezi Slovanem Bratislava a Spartou Praha. Týmy na sebe narazily po dlouhých 21 letech a vzhledem k veliké rivalitě obou celků se dalo očekávat, že by nemuselo zůstat pouze u souboje na hřišti.

Do Bratislavy přicestovalo několik tisíc spartánských fanoušků, mezi nimi i několik desítek hooligans. Již několik hodin před zápasem docházelo ke střetům fanoušků obou celků a panovalo velké napětí. Největší nepokoje a násilí mezi fanoušky nastalo ale až během utkání.

Obrázek 3: Útok spartánských chuligánů při utkání se Slovanem Bratislava (zdroj: hooligans.cz)

Začalo to dýmovnicí, která vylétla během utkání ze spartánského sektoru. Letělo i pár žlutých sedaček. A pak už bylo zle. Provokace, pokřiky, nadávky, lomcování s chabým plotem, který odděloval spartánský kotel. Někteří fanoušci přebíhali prázdným sektorem, který tábory fandů odděloval. A prázdným doslova, nestál v něm jediný pořadatel, jediný policista. Kontakt tak byl snadný, nikdo se výtržníkům ani v potyčce nesnažil zabránit. Pořadatelé nehnutě stáli pod tribunami, policisté dorazili až po dlouhých minutách, ochozy přehradili a situace se uklidnila. [10]

Z výše uvedeného jasně vyplývá, že pořadatelská služba celou situaci velice podcenila. Několik týdnů se vědělo, že toto utkání bude rizikové, že mnoho spartánských fanoušků, včetně hooligans skupin, si toto utkání nenechá ujít. Přes veškeré informace a obavy, nedokázali pořadatelé zajistit bezpečí fanouškům na stadionu, kteří seděli právě mezi sektory radikálních fanoušků.

3.4.4 FC Baník Ostrava – AC Sparta Praha 22.2.2014

V ten den byl na programu zápas velkých rivalů mezi Baníkem a Spartou. Každé utkání těchto dvou týmů má několik charakteristických znaků jako jsou skvělá atmosféra, spousta diváků, pěkný fotbal, ale někdy také výtržnosti a řádění fanoušků.

Zápas první fotbalové ligy mezi Ostravou a Spartou Praha provázelo násilí na tribunách. V poločase musela na stadionu zasahovat policie poté, co se k sobě pokusily dostat oba znesvářené tábory fanoušků. Situace se posléze uklidnila a rozhodčí Hrubeš přibližně s dvacetiminutovým zpožděním zahájil druhý poločas.

Do poločasu mělo rizikové utkání poklidný průběh, ale o přestávce se situace vyhrotila poté, co ze spartánského sektoru přiletlo mezi domácí diváky několik světlic. Zhruba stovka ostravských chuligánů se pokusila dostat do sektoru hostů, prolomila i ploty v nárazové zóně, ale oba tábory se přes policejní kordon k sobě nedostaly. [11]

Obrázek 4: Bitva chuligánů na Bazalech (zdroj: Dalibor Sosna)

Řádění chuligánů vyvrcholilo v Ostravě během přestávky ligového zápasu Baníku se Spartou 22. března. Zhruba stovka ostravských výtržníků, mezi nimiž zřejmě byli i Poláci, se pokusila dostat do sektoru hostů. Na policisty házeli různé předměty, například pyrotechniku a kameny, napadali je údery, kopanci nebo i skokem na záda. Na stadionu Bazaly rváči hlásící se k ostravskému klubu vytrhali desítky sedaček a zničili plot. Při zásahu bylo většinou lehce zraněno 11 policistů. Mezi zadrženými byli příznivci obou týmů, mnozí z nich byli podnapilí. Druhý poločas kvůli nepokojům na stadionu začal zhruba o dvacet minut později.

Fotbaloví chuligáni také způsobili vysoké škody ve vlacích, kterými se dopravovali na utkání a zpět. Odhadují se na 100.000 korun. Zhruba půl milionu

korun si vyžádala oprava stadionu. Výsledkem bylo potrestání sedmi výtržníků, z toho u šesti padly podmíněné tresty a u jednoho nepodmíněný, ten byl totiž v té době již v podmínce. [12]

Při nepokojích na tomto utkání se ukázalo, že polští hooligans, kteří mají dobré vztahy právě s hooligans skupinami Baníku Ostrava, jsou ještě o stupeň agresivnější než hooligans skupiny v České republice. Často se nebojí ani přímé konfrontace s policií.

4 METODIKA

V první polovině praktické části bakalářské práce se zaměříme na hooligans skupiny u nás, jejich rozdíly a vzájemné vztahy. Provedeme analýzu aktivit, symbolik a rétoriky těchto skupin ve veřejném prostoru.

V druhé polovině praktické části využijeme nestandardizovaný anonymní dotazník a provedeme analýzu získaných informací.

4.1 Hooligans skupiny v České republice

V České republice můžeme pozorovat několik chuligánských skupin, převážně se hlásící k jednomu z větších a tradičních klubů u nás, jakou jsou Sparta, Slavia, Baník, nebo Brno. Každá ze skupin fotbalových chuligánů může mít jiný způsob prezentace a chování.

Obrázek 5 - Symbol "H" označující symbol všech hooligans skupin (zdroj: hooligans.cz)

V následujících podkapitolách si provedeme analýzu chuligánských skupin spojených s největšími kluby u nás.

4.1.1 Sparta Praha

Historie tohoto klubu se začala psát již v roce 1893 pod názvem AC Královské Vinohrady. Rok poté se do názvu klubu dostalo i již tradiční slovo Sparta. Sparta je z dlouhodobého hlediska nejúspěšnější Český klub, který má v současnosti 36 ligových titulů.

Jméno Sparta pochází ze starověkého města Sparta, jehož obyvatelé se vyznačovali bojovností a jeden ze symbolů Sparty je právě písmeno „S“ jako počáteční písmeno ze slova Sparta.

Z hlediska chuligánských skupin jsou v současnosti nejaktivnější zejména skupina mladých chuligánů Youth Firm. Starší generace se sdružuje ve skupině Falanga, Rafani, Prague Boys a Veteranos Pirates. Skupina Prague Boys vznikla v září roku 2007 a v této době se podílela zejména na ultras produkci.

4.1.1.1 Družby a spřátelené kluby

Chuligáni Sparty jako jedni z mála nemají žádnou oficiální družbu s jinými kluby. Jsou ovšem kluby, s kterými mají vztahy přátelské. Z českých klubů je to Viktoria Žižkov a slovenských FC Nitra a VSS Košice.

4.1.1.2 Aktivity a symbolika

Symbolika hooligans Sparty neustále využívá jako podkres ke svým výstupům klubové barvy, tj. modrá, žlutá a červená barva. *Archivář TJ Sparta ČKD Praha J. Forbelský napsal: Podle stanov klubu AC Sparta Praha z r. 1894, které se při požáru tribuny v r. 1934 zachovaly, byl v § 20 stanoven „praporec klubový modrý, červeně ozubený, nese zlatý kruh palmový a jméno A.C. Sparta.“ V poznámce k opravě stanov je u palmového kruhu a jména klubu místo zlaté barvy uvedena žlutá. Podle tradice (Rudolf Richter a Vladimír Víšek) autoři barvu nově založeného klubu (modrou)doplnili*

barvami královského hlavního města Prahy, přičemž modrá je barva rychlosti, lehké atletiky a sportu vůbec. [13]

Pro zvýraznění hooligans fanoušků dávají důraz na černou barvu, která tvoří podklad většiny hooligans transparentů.

Obrázek 6 Zástava hooligans skupiny "mladá Sparta" (zdroj: supporters.cz)

Jako hlavní motiv při tvorbě transparentů a fanouškovských předmětů je nenávisť proti jejich hlavnímu pražskému rivalovi Slavii. Jsou využity antislávistické transparenty, které jsou na fotbalovém zápase doplněny o hooligans pokřik „Jude Slavie“. Tato zmíněná symbolika v sobě nese agresi a očerňování jejich protivníka. Pokřik můžeme brát jako antisemitský i přesto, že původ tohoto pokřiku nemá politický ani náboženský význam.

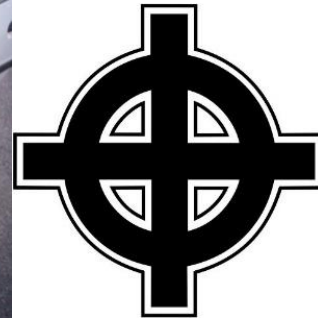

Obrázek 7: Transparent antislávisti (zdroj: spartaforever.cz)

V poslední době je kladen důraz na boj proti rasismu na fotbalových stadionech. I přes tyto pokusy se u hooligans fanoušků objevují předměty s rasistickou symbolikou, jak je patrné z obrázku 9. Je použit slogan „White Sparta“, který dává najevo nadřazenost bílé rasy. Hooligans předmět je doplněn také o náboženský symbol „Keltský kříž“

Obrázek 8: Šála s rasistickým motivem (zdroj: hooligans.cz)

Obrázek 9: Keltský kříž (zdroj: wikipedia.org)

V posledních letech aktivita fanoušků Sparty, včetně chuligánů, upadá. Je to dáno převážně špatnými výkony mužstva, kde poslední ligový titul získala v sezóně 2013/14.

4.1.1.3 Historie politizace

Počátky politizace tvrdého jádra Sparty souvisí se vznikem a rozmachem subkultury skinheads. Ačkoliv se členi této subkultury začali na konci osmdesátých let a zejména v letech devadesátých zapojovat do rodících se fotbalových kotlů ve všech významných klubech v České republice, jejich infiltrace do kotle Sparty byla dlouhodobě nejviditelnější, alespoň v rámci Prahy. S chuligány Sparty byl dlouhodobě spojen i Filip Vávra, který se několikrát pokoušel o ještě užší propojení a o větší zapojení chuligánů Sparty do politické činnosti. Ačkoliv se chuligáni Sparty na některých demonstracích objevili ve větším počtu, nejde hovořit o dlouhodobě úspěšné agitaci. Na druhou stranu se dařilo ovlivňovat nejenom chuligánské skupiny, ale i volnější struktury sparťanského kotle. [14]

Spartánský kotel po celou dobu své historie nikdy nevyhlásil apolitické směřování a vždy byla jeho činnost spojena i s politikou. Na rozdíl od Slavie se zde nikdy dominantně neprosadil názor, že politika na fotbal nepatří. [14]

Z dostupných zdrojů a pozorování je zřejmé, že zástupců krajní pravice v řadách spartánských chuligánů není rozhodně zdaleka tolik, jako v letech největšího rozvoje těchto skupin, ale na druhou stranu nemůžeme v žádném případě říci, že se s pravicovým extremismem nesečkáváme. Události poslední doby tomuto fenoménu dosti nahrávají a případů pravicového extremismu roste.

4.1.1.4 Znaky pravicového extremismu

Jak je obecně známo a stalo už se v posledních letech pravidlem, tak Sparta za prohřešky svých fanoušků platí nejvíce z českých klubů. Ať se jedná o ligová utkání, nebo utkání v pohárové Evropě, stojí Spartu fanoušci několik milionů ročně jenom na pokutách za nevhodné chování. Vedle používání nedovolené pyrotechniky, demolování vybavení stadionu na venkovních utkáních a různým výtržnostem, se jedná hlavně o pokuty za rasismus.

V prvním ligovém utkání sezóny 2021/22 proti Olomouci část fanoušků rasisticky urážela hostujícího obránce Florenta Paulolu původem z Martiniku. Za toto chování Ligová fotbalová asociace potrestala klub pokutou 100 000 Kč a podmíněným zavřením některých sektorů.

Nejvýraznější incident posledních měsíců se stal 3.8.2021 při kvalifikačním utkání Ligy Mistrů, kdy Sparta hostila Monako. Po prvním gólu, který vsítil Spartě hráč tmavé pleti, byl tento hráč rasisticky urážen z kotle domácích příznivců. Nutno dodat, že vstřelený gól běžel slavit právě k sektoru domácích. Na základě této události UEFA potrestala letenský klub uzavřením hlediště na nadcházející soutěžní utkání Evropské ligy a pokutou 100 000 eur.

Nadcházející utkání proti Glasgow Rangers měla Sparta tedy odehrát bez diváků, ale UEFA nakonec povolila vstup dětským fanouškům. Sparta pozvala školy a fotbalové kluby z celé republiky, nakonec se na utkání přišlo podívat 10 000 dětí. Ani toto utkání se ovšem neobešlo bez incidentu, když byli diváci, v tomto případě děti, obviněni z rasismu vůči hráči tmavé pleti Kamarovi, na kterého během hry pískali. Sparta jakékoliv známky rasismu razantně odmítla a stála za dětmi, kteří navštívili toto utkání. UEFA nakonec celou kauzu shodila ze stolu vzhledem k nedostatku důkazů, že by došlo k rasismu.

Je zajímavé, že tato událost dala na malou chvíli dohromady dá se říci celou fotbalovou scénu v České republice, byli přesvědčení o tom, že k žádnému rasismu nedošlo. Velký podíl na tom měl fakt, že se stejným hráčem, který byl údajně rasisticky urážen, měla problém i fotbalová Slavia, konkrétně její obránce Kúdela. Ten dostal za rasismus stop na 10 zápasů.

4.1.2 Slavia Praha

Klub byl založen již v roce 1892, což dělá ze Slavie nejstarší klub u nás. Nicméně mnoho fanoušků z jiných klubů tento rok založení fotbalové Slavie neakceptují, protože toto datum se pojí se založením cyklistického oddílu, nikoliv fotbalového. Fanouškům Slavie to ovšem nevadí a hrdě se hlásí k tomu, že je jejich klub historicky nejstarší.

Mezi nejaktivnější skupiny patří Tribuna Sever, která sdružuje všechny aktivní skupiny z kotle. Mezi aktivní chuligánské skupiny patřily, nebo stále patří Youngsters, Red White Supporters, Gang of Slavia, Beta fans, Old boys, Rioter, Maisner Gang.

4.1.2.1 Družby a spřátelené kluby

V posledních letech rozšířili chuligáni Slavie přátelství s chuligány polské Zagłębie Sosnowiec, když se společně účastní domluvených bitek s dalšími skupinami ostatních klubů.

Obrázek 10: Graffiti družby Slavie s Polským klubem (zdroj: hooligans.cz)

4.1.2.2 Aktivity a symbolika

U Slavie je to přesně opačný případ než u Sparty. Za poslední roky sbírá jeden titul za druhým, v Evropských soutěžích se jí také daří a to samozřejmě ovlivnilo počty a aktivitu fanoušků a chuligánů. Stejně jako ostatní skupiny, mají i hooligans Slávie své klubové barvy, bílou a červenou. Tyto barvy mají význam již z doby založení fotbalového klubu, kdy na první výborové schůzi byly odsouhlaseny klubové slovanské barvy červená a bílá (identické s barvami zemské vlajky) s odůvodněním, že:

- *Bílá barva je čistota sportovní myšlenky a čestného boje, kde protivník není nepřítel, ale uznávaný soupeř.*
- *Červená barva je symbolem srdce, které vkládáme do svých zápasů.*

- Hvězda v bílém poli představuje stále novou naději, která povznáší mysl a sílu ducha i v chmurných obdobích nezdaru a neúspěchu.
- Dvě odlišné sešitované poloviny ukazují, že žádný člověk, žádná věc nemají jen jednu stránku a že je nutno nalézt soulad mezi vůlí a citem, mezi silou a technickou jemností, mezi nadšením a zklamáním, mezi sluncem a stínem. A veselá nápadnost tohoto spojení svědčí o tom, že se sport musí provozovat s upřímnou radostí a že musí všem na hřišti i za bariérami přinášet radost a uspokojení. Ke kroji-dresu příslušela na počátku i červená čapka. [15]

Část hooligans fanoušků využívá rasistickou symboliku, jak je vidět na obr. 11.

Obrázek 11 - Rasistický transparent (zdroj: hooligans.cz)

Objevují se i transparenty směřující proti krajně levicovým skupinám jako je např. ANTIFA viz obr. Transparent zmiňuje nadřazenost bílé rasy, obsahuje číselnou kombinaci 88, kterou využívají neonacisté k vyjádření pozdravu vůdci pocházející z nacistického Německa. Kombinace 88 slouží k vzájemnému identifikování bez rizika stíhání.

Obrázek 12: Slavia against antifa (zdroj: hooligans.cz)

Následující obr. vyobrazuje slovanský kolovrat. Jedná se o staroslovanský náboženský symbol, který je v současnosti využíván východoevropskými neonacisty a rasisty. Uživatelé těchto a podobných symbolů jsou prakticky výlučně členové, či sympatizanti radikálních uskupení, propagujících rasovou, národnostní, náboženskou nesnášenlivost, nenávist a násilí směřující k potlačení práv a svobod člověka.

Obrázek 13 - Slovanský kolovrat v kotli Slávie (zdroj: hooligans.cz)

4.1.2.3 Historie politizace

Podobně jako drtivá většina všech hooligans skupin velkých fotbalových klubů v České republice byl i kotel Slávie od počátku devadesátých let propojen s tehdejšími skinheads. Jak již bylo zmíněno, vzájemné prorůstání obou skupin nikdy nedosáhlo takové míry, jako tomu bylo v Praze na Spartě. Nicméně

můžeme hovořit o permanentní přítomnosti pravicových extrémistů v tvrdém jádru Slavie. [14]

Navzdory tomu, že krajně pravicové politické názory byly vždy mezi chuligány dominantním politickým názorem, vždy zde existovala významná část chuligánů, kteří se o politiku aktivně nezajímali nebo ji neřešili vůbec. Tento fakt velmi ztěžoval případné snahy o jejich rozšíření od chuligánů i k ultras tak, aby je akceptoval celý kotel. [14]

4.1.2.4 Znaky pravicového extremismu

Jak již bylo uvedeno výše, přestože největší skupina Tribuna Sever se od politických názorů distancuje, u jiných skupin tomu tak není.

Paradoxně má Slavia v poslední době problém s excesy svých zaměstnanců a hráčů než fanoušků. Největší ohlas měla jednoznačně kauza z pohárového zápasu Slavie na půdě Rangers. Hráč pražské Slavie Ondřej Kúdela měl údajně přímo na hřišti slovně rasisticky napadnout hráče tmavé pleti Glenu Kamaru z týmu soupeře. I přesto, že nebyly 100% důkazy o rasismu, dostal Ondřej Kúdela od UEFA trest na 10 zápasů, díky tomu přišel i o účast na mistrovství Evropy. V návaznosti na tuto událost vytvořili slávističtí chuligáni rasistický transparent, na kterém dávají Kamarovi jasný vzkaz, co si o něm myslí. Tento transparent odsoudilo vedení Slavie a podalo trestní oznámení na pachatele stojící za přípravou a prezentací tohoto transparentu.

4.1.3 Bohemians Praha 1905

Fotbalový klub Bohemians byl založen v roce 1905 pod názvem AFK Vršovice a je jedním z tradičních pražských klubů. Fanouškovská základna nikdy nebyla na tak vysoké úrovni jako měla Sparta, nebo Slavia. Vztah fanoušků je nicméně intenzivnější a trochu jiný než u výše zmíněných klubů. Bohemians stáli

několikrát na hranici bankrotu a zániku, ale vždy se nějakým způsobem za velké pomoci právě fanoušků, povedlo klub zachránit.

Domácí stadion s názvem Ďolíček a kapacitou pouze 5 000 diváků, je pro fanoušky kultovním místem, kde klub prožil všechny své úspěchy. Proto bylo pro fanoušky nepřijatelné stěhování k rivalovi do Edenu, kde Bohemians hráli od roku 2010 do roku 2013 své domácí utkání. Toto období těžce nesli hlavně hooligans skupiny, které nikdy Eden jako domácí stadion nepřijali a zápasy bojkotovali. [14]

Hledání hlavních aktivních skupin není tak jednoduché vzhledem k jejich malým počtům. Za čistě chuligánské skupiny můžeme považovat skupinu Berserk a Berserk Young.

4.1.3.1 Družby a spřátelené kluby

Chuligáni Bohemians drží družbu s chuligány Pardubic, levicová část chuligánů má dlouholeté dobré vztahy s německým St. Pauli.

4.1.3.2 Aktivity a symbolika

Bohemians je tradiční pražský klub, a i když nemá takovou fanouškovskou základnu jako její pražští rivalové, tak se jí daří držet nadprůměrnou návštěvnosti i fanouškovskou aktivitu.

Symbolika hooligans skupin je dosti ovlivněna faktem, že se v rámci jednoho klubu střetávají jak pravicové, tak levicové skupiny. Tato situace několikrát vyústila v potyčky přímo na stadionu ve vlastním sektoru. Historicky bylo politické myšlení u fanouškovských skupin Bohemians převážně levicové. Až s příchodem mladších hooligans skupiny Berserk Young se situace pomalu obracela.

Obrázek 14: Pravicová hooligans skupina Berserk (zdroj: hooligans.cz)

Produkce jedné z levicových skupin byla vlajka s motivem „Miluj Bohemku, nenáviď nácky“. Tato vlajka byla při následných střetech v sektoru Bohemians odcizena a spálena chuligány ze skupiny Berserk Young.

Obrázek 15: Miluj Bohemku... (zdroj: hooligans.cz)

Aktuálně se situace v sektoru fanoušků Bohemians uklidnila, a přestože tam figurují skupiny krajní pravice i krajní levice, tak se vzájemně respektují a nepanují žádné nepřátelské vztahy.

4.1.3.3 Historie politizace

Kotel Bohemians prošel za svou existenci několika vlnami politizace, nicméně z dlouhodobého hlediska může být považován za nejvíce liberální a volnomyšlenkářský tábor v České republice, ve kterém se velmi těžko prosazovaly vlivy krajní pravice. Kotel Bohemians se na začátku devadesátých

let stává místem, kde se schází i subkultury, které by se u ostatních zkoumaných klubů prosazovaly jen velmi těžko. Schází se anarchisté, punkeři, apolitičtí a antirasističtí skinheads. Nutno si uvědomit, že v divoké porevoluční době jsou téměř všechny ostatní kotle dominantně spojeny s krajní pravicí. Od roku 2000 pak můžeme mluvit o zřetelné profilaci ultras skupin, které v drtivé většině zastávají protifašistické a antirasistické postoje. Na druhou stranu nemůžeme řadit celé ultras pod extrémní levici. Za hlavní projev levicového extremismu byla považována vlajka s Che Guevarou, která se objevovala v minulosti na některých zápasech Bohemians. [14]

Tvrdé jádro Bohemians se nepovažuje za levicové extremisty, nicméně to neznamená, že by se od ostatních nelišili. Jedná se o jediný tábor u nás, který striktně odmítá fašismus a rasismus.

4.1.3.4 Znaky pravicového extremismu

Hlavní rozpory mezi skupinami chuligánů Bohemians se staly v sezóně 2011/12, kde mladí chuligáni ze skupiny Berserk Young využili bojkotu domácích zápasů starších chuligánů a získali tak větší prostor v kotli. První konflikty vznikly při utkáních v Hradci Králové a Českých Budějovicích, kde se do sebe pustili obě skupiny mladých a starších chuligánů. Jako roznětkou tohoto konfliktu bylo anti levicové oblečení mladých chuligánů. Z toho jasně vyplývá, že mladší skupina prosazuje svůj pravicový postoj a v kotli Bohemians to nedělá dobrotu.

Vzájemné napětí uvnitř kotle Bohemians neustále eskalovalo, především díky návratu do Ďolíčku, kde sice velmi posílilo antifašistické křídlo, na druhou stranu na stadion začalo chodit i více alternativních příznivců, kteří se často stávali terčem útoků mladých chuligánů. Tyto útoky pak vrcholí po jednom z domácích zápasů, kdy je skupinka ultras zbita početně silnější skupinou mladých chuligánů. Odpověď na tento střet přichází hned v dalším domácím zápase s

Táborskem, které se hrálo v sobotu 28. dubna 2013. Při utkání dochází k doposud největšímu střetu mezi mladými chuligány a protifašistickým křídlem. Tento konflikt je v rámci spojení politiky a fotbalu v České republice zcela ojedinělý. Hlavním motivem bylo totiž ideologické směřování jednotlivých skupin, navíc se konflikt odehrál přímo na stadionu během zápasu a zapojila se do něj poměrně početná část kotle. [14]

4.2 Nestandardizovaný anonymní dotazník

V druhé polovině praktické části práce jsme využili metodu kvantitativního výzkumu formou nestandardizovaného anonymního dotazníku (viz příloha 2). V dotazníku bylo celkem 14 otázek. Některé otázky byly omezeny pouze na jedinou odpověď, v dalších byla možnost volby více odpovědí a také možnost vypsát jinou odpověď, pokud se respondent neztotožnil ani s jednou z nabízených.

Výzkum pomocí dotazníku byl spuštěn 21.2.2022 a ukončen 15.4.2022.

4.2.1 Výběr vhodných respondentů

Pro náš výzkum pomocí anonymního dotazníku, jsme se potřebovali zaměřit na určitou skupinu lidí. Vybrali jsme skupinu lidí, kteří chodí, nebo dříve chodili na fotbalové stadiony, zapojují se do fanouškovských aktivit, nebo sami hrají aktivně fotbal. Výzkumu se nakonec zúčastnilo celkem 46 respondentů.

4.2.2 Výzkumný nástroj

Jako výzkumný nástroj jsem v bakalářské práci vybral anonymní nestandardizovaný dotazník s vlastními otázkami. Před vlastním vyplněním dotazníku byli respondenti seznámeni s významem daného dotazníku a jeho

anonymitou. Nechyběly ani informace o správném způsobu vyplnění dotazníku. Otázky byly vybrány na základě cíle práce a daných hypotéz.

V prvních otázkách jsme se zaměřili na základní rozdělení respondentů podle pohlaví, věku a rodinného stavu. Další otázky už se týkají hlavně fotbalu, proč vůbec na fotbal chodí, nebo jaký je jejich oblíbený klub. V poslední části jsou otázky zaměřeny na bezpečnost na stadionech a zkušenosti respondentů s násilím.

Získaná data z anonymního dotazníku jsme podrobili analýze a její výsledky jsou uvedeny v následující kapitole pomocí grafů.

4.3 Hypotézy

V bakalářské práci jsme si stanovili následující hypotézy:

HYPOTÉZA 1

Předpokládáme, že více než 50 % respondentů, kteří uvedli, že navštěvují pravidelně fotbalová utkání, se setkali s určitou formou pravicového extremismu a násilí na stadionu, nebo v jeho blízkém okolí.

HYPOTÉZA 2

Předpokládáme, že více než 50 % respondentů bude považovat prostředí stadionu za bezpečné.

5 VÝSLEDKY

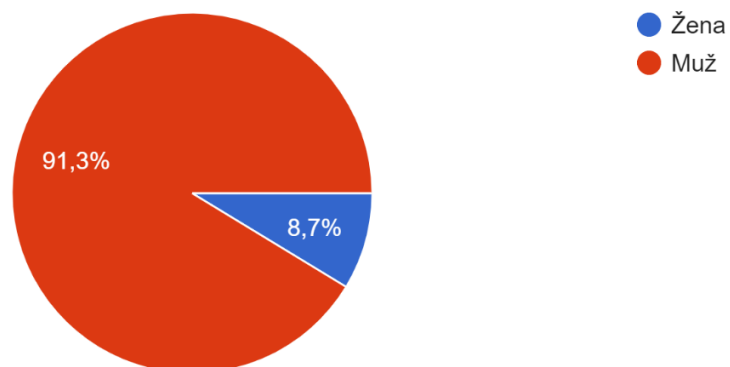
V následujících podkapitolách budou vyhodnoceny získaná data, cíle práce a hypotézy.

5.1 Vyhodnocení výsledků z dotazníku

Tato podkapitola obsahuje analýzu získaných dat na základě výsledků z anonymního dotazníku.

Otázka č. 1:

Vaše pohlaví?
46 odpovědí

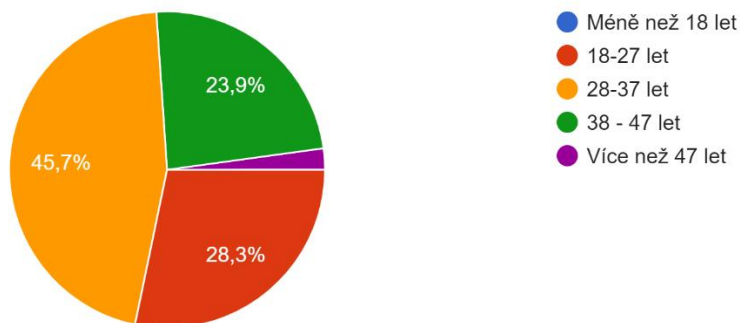

Graf 1: Pohlaví respondentů (zdroj: Vlastní)

Otázka č. 2:

Váš věk?

46 odpovědí

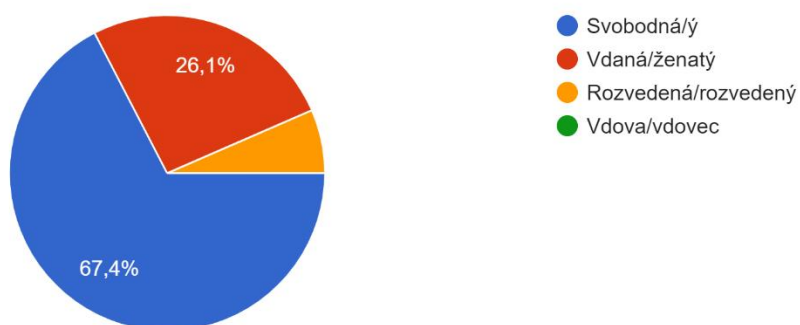

Graf 2 Věk respondentů (zdroj: Vlastní)

Otázka č. 3:

Váš rodinný stav?

46 odpovědí

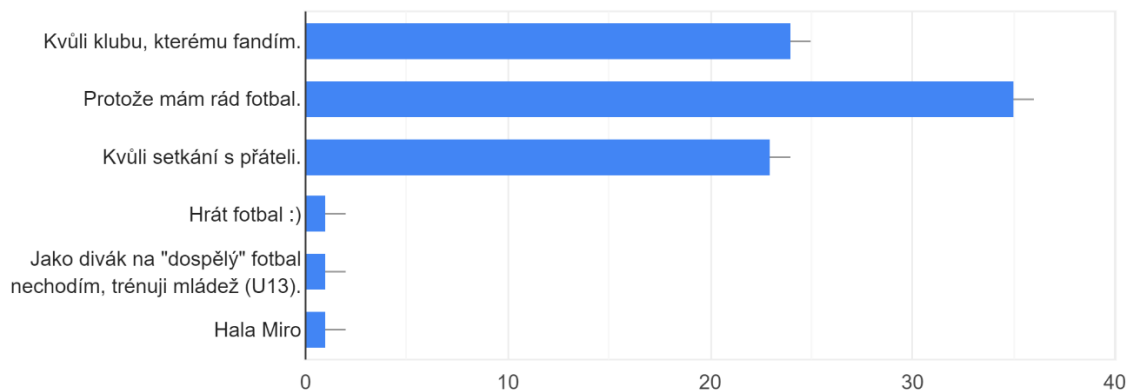

Graf 3: Rodinný stav respondentů (zdroj: Vlastní)

Otázka č. 4:

Proč chodíte na fotbal?

46 odpovědí

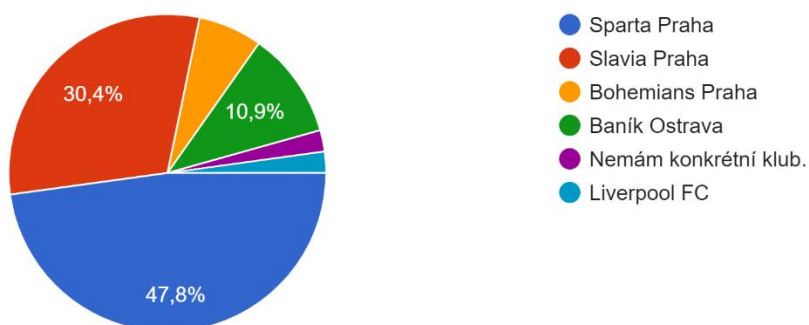

Graf 4: Důvody pro návštěvu fotbalového zápasu (zdroj: Vlastní)

Otázka č. 5:

Jaký je váš oblíbený klub?

46 odpovědí

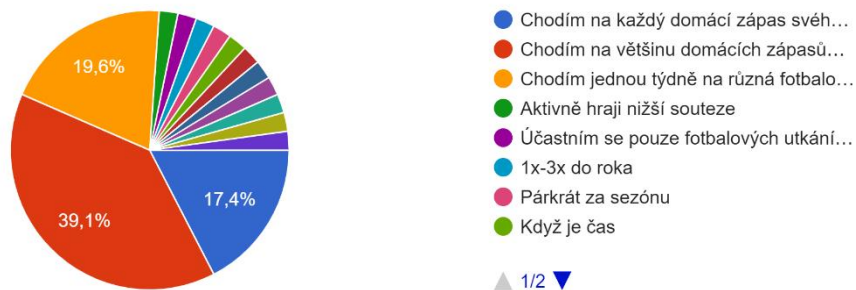

Graf 5: Rozdělení fanoušků podle oblíbeného klubu (zdroj: Vlastní)

Otázka č. 6:

Jak často chodíte na fotbal?

46 odpovědí

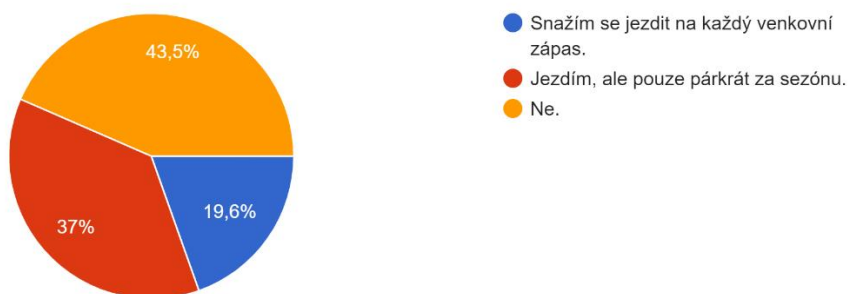

Graf 6: Četnost návštěv fotbalových utkání (zdroj: Vlastní)

Otázka č. 7:

Jezdíte podpořit svůj klub i na venkovní zápasy?

46 odpovědí

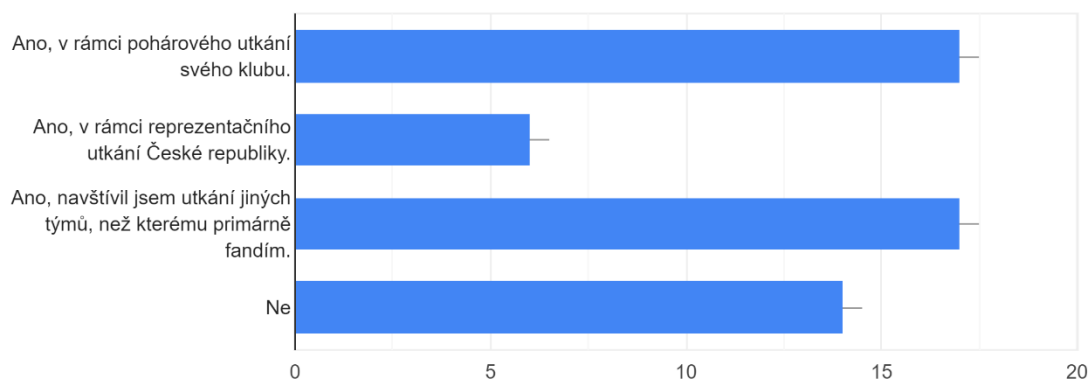

Graf 7: Účast na venkovních utkáních (zdroj: Vlastní)

Otázka č. 8:

Byl jste někdy na fotbalovém utkání v zahraničí?

46 odpovědí

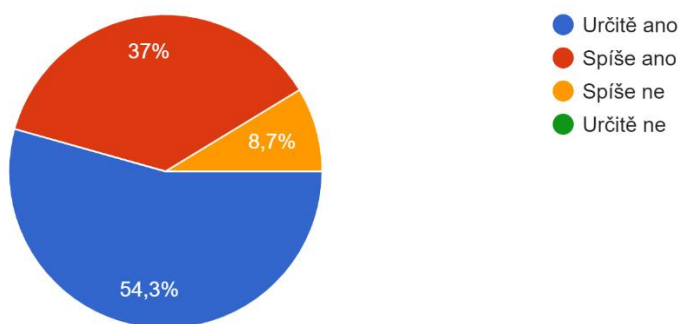

Graf 8: Účast na utkání v zahraničí (zdroj: Vlastní)

Otázka č. 9:

Pokud máte/měl byste děti, vzal byste je na fotbal?

46 odpovědí

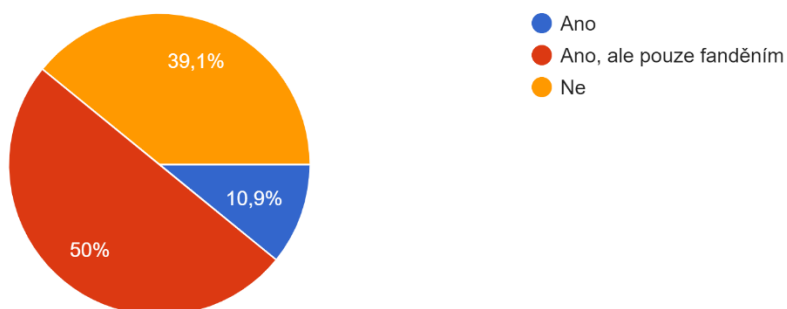

Graf 9: Účast dětí na fotbalovém utkání (zdroj: Vlastní)

Otázka č. 10:

Jste aktivní fanoušek, zapojujete se do ultras aktivit (malování chorea, aktivní fandění)?

46 odpovědí

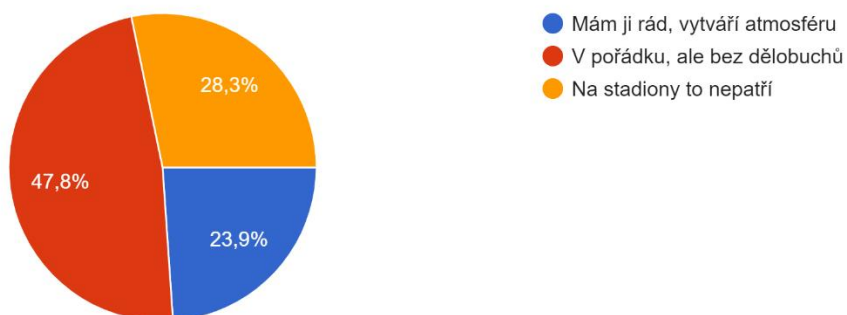

Graf 10: Aktivita fanoušků na stadionu (zdroj: Vlastní)

Otázka č. 11:

Jaký máte názor na pyrotechniku při fotbalovém utkání?

46 odpovědí

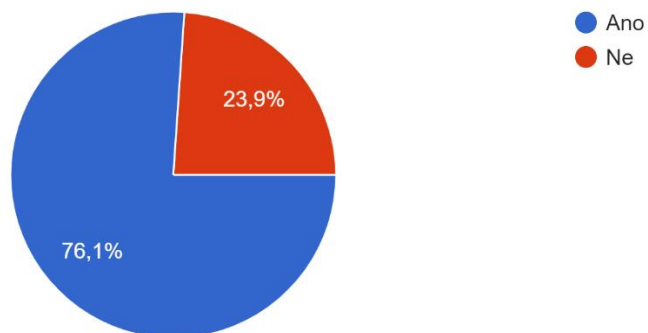

Graf 11: Postoj k pyrotechnice (zdroj: Vlastní)

Otázka č. 12:

Setkal jste se na stadionu někdy s násilím?

46 odpovědí

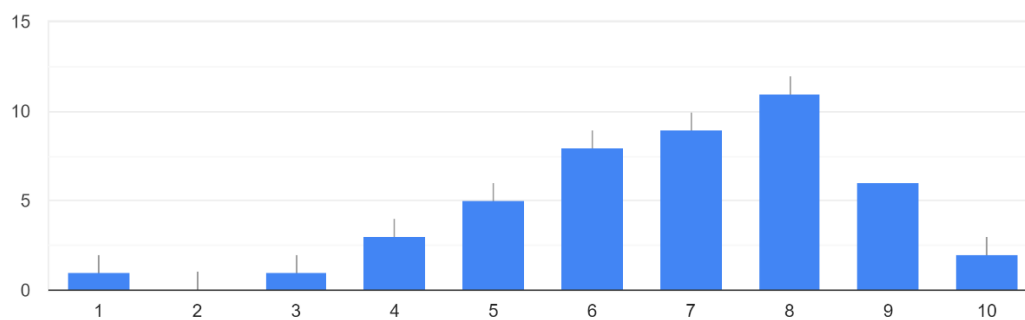

Graf 12: Zkušenosti s násilím na stadionech (zdroj: Vlastní)

Otázka č. 13:

Myslíte si, že je na českých stadionech dostatečná bezpečnost?

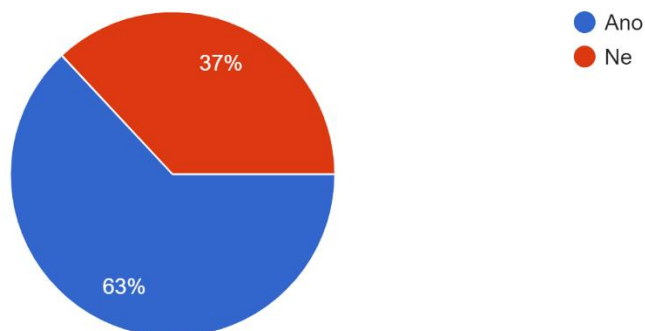
46 odpovědí

Graf 13: Pocit bezpečí na stadionech (zdroj: Vlastní)

Otázka č. 14:

Setkal jste se na stadionu někdy se znaky pravicového extremismu?
46 odpovědí

Graf 14: Pravicový extremismus (zdroj: Vlastní)

5.2 Vyhodnocení cílů práce

V bakalářské práci jsme si stanovili několik cílů. Prvním cílem bylo popsat současné aktivity a trendy v oblasti fotbalového násilí a jejich ovlivnění pravicovým extremismem. V teoretické části jsme se zaměřili na základní aspekty této problematiky a ukázali si příklady fotbalového diváckého násilí ovlivněného pravicovým extremismem.

Druhým cílem bylo popsat rozdíly mezi jednotlivými hooligans skupinami a jejich vzájemné vztahy, na což jsme se zaměřili v praktické části. Provedli jsme analýzu několika skupin z České republiky a podrobně zkoumali jejich aktivity a rétoriku ve veřejném prostoru.

Třetím cílem práce bylo zjistit od respondentů, zda se někdy setkali se znaky pravicového extremismu na fotbalových stadionech v České republice.

Z anonymního dotazníku vyšly alarmující výsledky, kdy 76 % respondentů uvedlo, že se na fotbalových stadionech setkali s násilím a 63 % respondentů má dokonce zkušenosti i se znaky pravicového extremismu. Z těchto výsledků jasně vyplývá, že prostředí českých fotbalových stadionů je dosti ovlivněné pravicovým extremismem spojeným s násilím.

Čtvrtým cílem bylo zjistit od respondentů, zda se cítí na našich fotbalových stadionech bezpečně. Vzhledem k předcházejícím výsledkům ohledně zkušeností s násilím a pravicového extremismu jsme očekávali, že nebude pocit bezpečí takový. Výsledkem je, že více než 70 % respondentů se na českých stadionech cítí bezpečně.

5.3 Vyhodnocení hypotéz

HYPOTÉZA 1

Předpokládáme, že více než 50 % respondentů, kteří uvedli, že navštěvují pravidelně fotbalová utkání, se setkali s určitou formou pravicového extremismu a násilí na stadionu, nebo v jeho blízkém okolí.

S touto hypotézou byla spojena otázka č. 12 a otázka č. 14. Otázka č. 12 zjišťovala, zda se respondenti setkali s násilím na fotbalových stadionech viz graf 12 na straně 43.

Otázka č. 14 se týkala přímo zkušeností s přítomností znaků pravicového extremismu na stadionech viz graf 14 na straně 44.

Díky těmto dvěma otázkám jsme získali jasný důkaz o tom, že násilí a extremismus spolu blízce souvisí. S násilím na stadionech v České republice setkala 35 z 46 dotazovaných což je více než 76 %. Se znaky pravicového

extremismu se setkala 29 dotazovaných, což je v tomto případě 63 % ze všech hlasů.

Na základě analýzy získaných dat můžeme konstatovat, že naše hypotéza je pravdivá.

HYPOTÉZA 2

Předpokládáme, že více než 50 % respondentů nebude považovat prostředí stadionu za bezpečné.

S touto hypotézou byla spojena otázka č. 9 viz graf 9 na straně 41 a č. 13 viz graf 13 na straně 43. Respondenti u otázky č. 9 odpovídali na otázku, zda by vzali své děti na fotbalový stadion.

Otázka číslo 13 zjišťovala, jak bezpečně se cítí na fotbalových stadionech.

Na otázku č. 9 jsme získaly překvapivě jednoznačná data, kdy 54 % dotazovaných odpovědělo „URČITĚ ANO“ na otázku, zda by na fotbal vzali své děti a 37 % „SPÍŠE ANO“. Pouze 9 % vybralo možnost „SPÍŠE NE“ a možnost „URČITĚ NE“ nevybral žádný z dotazovaných. V otázce č. 13 si měli respondenti možnost vybrat v rozmezí 1-10 podle toho, jak se cítí bezpečně na stadionech, kde možnost 1 značí velké nebezpečí a možnost 10 absolutní bezpečnost. I zde výsledky celkem jednoznačně vyšly pro pocit bezpečí. Pouze 2 % dotazovaných vybralo možnost 1, tedy velké nebezpečí, dále 2% možnost 3, 7% možnost 4 a 11% možnost 5. Možnosti 6-9, tedy vysokou bezpečnost vybralo více než 70 % respondentů.

Z výše uvedených dat tedy můžeme konstatovat, že se diváci i přes časté nepokoje a násilí v hledišti cítí bezpečně. V tomto případě je naše hypotéza nepravdivá.

5.4 Vyhodnocení aktivit a symbolik hooligans skupin

Výsledkem analýzy aktivit a symbolik hooligans skupin v České republice, je fakt, že převážná část hooligans skupin hlásících se k jednomu z českých klubů jsou ovlivněni pravicovým extremismem, kde nejvíce případů pravicového extremismu se týká rasismu, antisemitismu a xenofobie. Jedná se především o prezentaci formou různých transparentů s touto tematikou, fanouškovské předměty, nebo formou pokřiků.

Každá z hooligans skupin napříč všemi fotbalovými kluby se prezentuje svým specifickým způsobem. Společným faktorem hooligans skupin i mimo klub jsou právě sympatie s určitou formou extremismu. Jinak znepřátelené skupiny se krajních situacích dokážou spojit a spolupracovat proti společnému nepříteli, jakou je pro ně například policie. Policie je trnem v oku všech chuligánů, vzhledem k jejich aktivitě a snahu o zamezení domluvených střetů mezi hooligans skupinami různých klubů.

6 DISKUZE

V této části se budeme zabývat vyhodnocením výsledků této práce. Cílem bakalářské práce bylo utvořit ucelený náhled na problematiku diváckého násilí se zaměřením na oblast fotbalového násilí a jejich ovlivnění pravicovým extremismem. Teoretická část obsahuje základní informace o problematice pravicového extremismu, o fanoušcích jako takových a o diváckém násilí na několika konkrétních případech, na kterých jsme si ukázali možné důvody vzniku diváckého násilí.

V praktické části jsme podrobili analýze určité fotbalové hooligans skupiny aktivní na území České republiky. Jejich tvorba je převážně ovlivněna rivalitou mezi kluby, ale ve velké míře také politikou. Výstupem analýzy bylo zjištění, že ovlivnění pravicovým extremismem u hooligans skupin je vysoké, převážně se jedná o projevy rasismu, antisemitismu a xenofobie. I přesto, že se některé hooligans skupiny prezentují jako apolitické, výsledky analýzy vyšly přesně naopak.

Další z cílů práce byl spojen s anonymním dotazníkem, díky kterému jsme získali potřebné informace. Pro náš výzkum pomocí anonymního dotazníku jsme zvolili skupinu lidí s určitým vztahem k fotbalu. Dotazník vyplnilo 46 respondentů, vyplňování probíhalo online.

Výzkumem jsme došli k závěru, že 63 % respondentů, se setkala na fotbalových stadionech se znaky pravicového extremismu a více než 76 % respondentů se setkala s násilím. Výsledná čísla jsou vysoká, ale z výše uvedené analýzy hooligans skupin není výsledek až tak překvapivý. V utkáních, která mají vysokou návštěvnost a sledovanost, se stávají velice často incidenty spojené s diváckým násilím a pravicovým extremismem. Napomáhá tomu silná rivalita, v některých případech až nevraživost. V posledních letech se divácké násilí více

přesouvá ze stadionů do okolních ulic. Je to z důvodu, že na stadionech je nyní kladen mnohem větší důraz na bezpečí a případné výtržnictví je velmi tvrdě trestáno. V blízkém okolí stadionů mohou skupiny chuligánů operovat pod rouškou anonymity a jejich dopadení je velice obtížné. Svou pozornost zaměřují na fanoušky soupeře, kteří se pohybují jednotlivě a v malých skupinkách.

Posledním cílem bylo zjistit pomocí anonymního dotazníku, zda se respondenti cítí na fotbalových stadionech bezpečně. Za posledních několik let, se bezpečnost na stadionech mnohonásobně zvýšila. Bezpečnostní kontroly u vstupu na stadion, adresný ticketing na riziková utkání, bezpečnostní kamery pro případnou identifikaci jedinců, kteří se na stadionu dopustili násilí, nebo určité formy extremismu. Bezpečí na stadionech se týkaly dvě otázky v našem dotazníku. Jedna z otázek byla zaměřena na děti, konkrétně zda by respondenti vzali své děti na fotbalový stadion. Výsledek byl překvapivý, hlavně z důvodu častých výtržností a nepokojů na stadionech. Více než 54 % dotazovaných uvedlo možnost „určitě ANO“ a dalších 37 % vybralo možnost „spíše ANO“. Pouze 9 % zvolilo „spíše NE“ a možnost „určitě NE“ nevybral nikdo. Druhá otázka byla mířena přímo na pocit bezpečí respondentů při fotbalových utkáních. Možností v tomto případě bylo několik v rozmezí 1-10, kdy 1 znamenala pocit nebezpečí a 10 naopak pocit absolutního bezpečí. Výsledky této otázky byly opět celkem jednoznačně ve prospěch bezpečí. V rozmezí 1-5 vybralo pouze 10 respondentů z celkových 46. Zbývajících 36 respondentů vybralo možnost 6-10, kde nejčastěji byla vybrána možnost 6 (17 %), 7 (20 %), 8 (24 %) a 9 (13 %). Možnost 10, tedy absolutní bezpečnost vybralo 5 % respondentů. Z výše uvedených výsledků těchto otázek můžeme vyvodit, že pocit bezpečí na stadionech v dnešní době stoupá, i přesto, že je stále vysoký počet incidentů a diváckého násilí.

Nejčastěji se na fotbalových stadionech v rámci diváckého násilí a znaků pravicového extremismu setkáváme s rasismem. Projevy rasismu bývají

převážně verbální, není však výjimkou i vhadzování různých předmětů na hráče tmavé pleti nebo dokonce prezentace transparentů s rasovým podtextem. Dalšími častými případy bývají fyzická napadení fanoušků soupeřícího klubu přímo na stadionu, nebo v jeho blízkém okolí. Hooligans skupiny se zaměřují na fanoušky ostatních klubů a mimo fyzické útoky se uchylují i k drobným krádežím, převážně se jedná o šály, dresy a vlajky ostatních klubů.

V dotazníku jsme se zaměřili i na téma pyrotechniky, která je velmi diskutovaným tématem posledních let. Respondenti měli odpovědět na otázku, jaký mají názor na pyrotechniku na stadionu. Necelá polovina z dotazovaných respondentů uvedla, že je pyrotechnika v pořádku a vymezili se pouze proti dělobuchům (48 %). Možnost, že jim nevádí jakákoliv pyrotechnika a vytváří atmosféru, zvolilo 24 % respondentů. Proti pyrotechnice na fotbalových stadionech bylo 28 % respondentů. Zastáváme názor jako většina respondentů, že nulová tolerance pyrotechniky není ideální. Je samozřejmě potřeba kontrolovat množství a způsob použití, ale pokud by se pyrotechnika udržela na ochozech stadionu, zamezilo se vhadzování na hrací plochu a přestaly se používat dělobuchy, tak bychom opravdu mohli říct, že pomáhá vytvářet atmosféru na stadionech.

Je důležité si uvést i některé možnosti snížení diváckého násilí na fotbalových stadionech. Jako nejúčinnější vidíme tyto opatření:

- Zvýšení trestů za prokázané výtržnictví, nebo projevy extremismu
- Zdokonalení kamerových systémů na stadionech a blízkém okolí
- Prodej vstupenek rizikových utkání na jméno (adresný ticketing)
- Omezení konzumace alkoholu na stadionech
- Zvýšená komunikace mezi klubem a fanoušky
- Vzdělávání fanoušků v oblasti extremismu

Zvýšení trestů za prokázané přestupky na fotbalových stadionech by mohlo odradit případné výtržníky. Zákaz vstupu na stadion, podmíněné tresty a finanční pokuty za divácké násilí, rasismus, nebo vyhazování předmětů na hrací plochu je cesta ke snížení těchto incidentů.

Kamerový systém už by v této době měl být minimálně na každém stadionu klubů, které hrají nejvyšší soutěž a očekává se koncentrace více fanoušků a s tím spojené riziko diváckého násilí. Moderní kamerový systém napomáhá s případnou identifikací a následným potrestáním problémových fanoušků.

Prodej vstupenek na riziková utkání formou adresného ticketingu je určitou cestou v boji s fotbalovými chuligány. Toto opatření by mělo zamezit přístupu na stadion jedincům, kteří už v minulosti měli problémy se zákonem. Pro bezproblémové fanoušky to samozřejmě znamená nepříjemné komplikace a zdržení při koupi vstupenek, případně při vstupu na stadion.

Komunikace mezi klubem a fanoušky je velmi důležitá, může se tím předejít mnoha problémům. Fanoušci mohou touto formou podávat požadavky na klub. Může se jednat o umístění sektoru aktivních fanoušků, ozvučení tohoto sektoru nebo možnost uskladnění fanouškovských předmětů, jako jsou vlajky a připravené choreografie. Klub také pomáhá fanouškům s organizací výjezdů v případě pohárového utkání mimo Českou republiku.

7 ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo vytvořit ucelený náhled na problematiku diváckého násilí a jeho ovlivnění pravicovým extremismem. V teoretické části byl definován extremismus, jeho formy a konkrétní příklady diváckého násilí.

V praktické části byly popsány rozdíly mezi jednotlivými hooligans skupinami a jejich vzájemné vztahy. Dále byla provedena analýza aktivit, symbolik a rétoriky těchto skupin ve veřejném prostoru.

V práci jsme si stanovili dvě hypotézy, z nichž jsme jednu z nich díky praktické části mohli potvrdit a druhou naopak vyvrátit.

Díky výsledkům bakalářské práce můžeme konstatovat, že problém diváckého násilí nelze jednoznačně a stoprocentně vymýtit, ale pomocí určitých opatření můžeme docílit snížení počtů incidentů a jejich intenzity.

8 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

FARE – Football Against Racism in Europe

PR – Public relations

PMEZ – Pohár mistrů evropských zemí

UEFA – Union of European Football Associations

VIP – Very important person

9 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] *Azcitaty.cz* [online]. [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <https://azcitaty.cz/citaty/robert-francis-kennedy/>
- [2] *Co je extremismus* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra ČR - Odbor bezpečnostní politiky, 2010 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/co-je-extremismus.aspx>
- [3] VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Extremismus a společnost*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-665-1.
- [4] SMOLÍK, Josef. *Fotbalové chuligánství: historie, teorie a politizace fenoménu*. Vyd. 1. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý, 2008. ISBN 978-80-903556-3-7.
- [5] SLEPIČKA, Pavel. *Divácká reflexe sportu*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1838-8.
- [6] MAREŠ, Miroslav, Marek SUCHÁNEK a Josef SMOLÍK. *Fotbaloví chuligáni: evropská dimenze subkultury*. Vyd. 1. Brno: Centrum strategických studií, 2004. ISBN 8090333303.
- [7] *Divácké násilí v České republice* [online]. In: . [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: http://ochab.ezin.cz/O-a-B_2015_B/2015_B_06_krulik.pdf
- [8] *Den kdy zemřel fotbal* [online]. ČTK, 2020 [cit. 2022-04-24]. Dostupné z: <https://sport.aktualne.cz/fotbal/liga-mistru/den-kdy-zemrel-fotbal-od->

tragedie-na-bruselskem-stadionu-
hey/r~8d64bc80a19811ea9c800cc47ab5f122/

- [9] *Na Slavii zuřila válka. Protest se zvrhl, fanouřci demolovali Eden* [online]. Praha: EMPRESA MEDIA, a.s, 2011 [cit. 2022-04-15]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/sport/fotbal/gambrinus-liga/na-slavii-zurila-valka-protest-se-zvrhl-fanousci-demolovali-eden_201004.html
- [10] *ZPĚT V ČASE: Připomenutí federálního derby...* [online]. 2022 [cit. 2022-04-17]. Dostupné z: <https://www.supporters.cz/clanek/zpet-v-case-pripomenuti-federalniho-derby/9395.html>
- [11] *Válka na Bazalech: Utkání Baník - Sparta přerušilo řádění chuligánů* [online]. Praha: VLTAVA LABE MEDIA a.s., 2014 [cit. 2022-04-10]. Dostupné z: Zdroj: https://moravskoslezsky.denik.cz/zpravy_region/aktualizujeme-fanousci-sparty-dorazili-do-ostravy-se-zpozdenim-ale-prece-2014032.html
- [12] *Soud potrestal sedm fanouřku za řádění v Ostravě. Jeden míří do vězení* [online]. Praha: VLTAVA LABE MEDIA a.s., 2014 [cit. 2022-04-10]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/fotbal/soud-potrestal-sedm-vytrzniku-za-radeni-v-ostrave-jeden-miri-do-vezeni-20140930.html>
- [13] *Historie fotbalového klubu | AC Sparta* [online]. Praha, 2019 [cit. 2022-04-10]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20191226200711/https://acsparta.net/historie-ac-sparta-praha.php>

[14 DYTRYCH, Martin. *Prorůstání krajně levicových a krajně pravicových skupin s tvrdým jádrem fanoušků fotbalových klubů Bohemians 1905, Slavia Praha a Sparta Praha*. Praha, 2014. Diplomová práce. UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE.

[15 SK Slavia Praha [online]. Praha, 2010 [cit. 2022-04-10]. Dostupné z:
] https://cs.wikipedia.org/wiki/SK_Slavia_Praha#Klubov%C3%A9_barvy_a_znak

10 SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Rvačka fanoušků na fotbalovém stadionu Heysel v Bruselu v roce 1985 (zdroj: ČTK, AP)	19
Obrázek 2: Protest slávistických fanoušků na hrací ploše (zdroj: tribunasever.cz)	21
Obrázek 3: Útok spartánských chuligánů při utkání se Slovanem Bratislava (zdroj: hooligans.cz).....	22
Obrázek 4: Bitva chuligánů na Bazalech (zdroj: Dalibor Sosna)	24
Obrázek 5 - Symbol "H" označující symbol všech hooligans skupin (zdroj: hooligans.cz)	26
Obrázek 6 Zástava hooligans skupiny "mladá Sparta" (zdroj: supporters.cz)....	28
Obrázek 7: Transparent antislávisti (zdroj: spartaforever.cz).....	28
Obrázek 8: Šála s rasistickým motivem (zdroj: hooligans.cz)	29
Obrázek 9: Keltský kříž (zdroj: wikipedia.org).....	29
Obrázek 10: Graffiti družby Slavie s Polským klubem (zdroj: hooligans.cz)	32
Obrázek 11 - Rasistický transparent (zdroj: hooligans.cz)	33
Obrázek 12: Slavia against antifa (zdroj: hooligans.cz).....	34
Obrázek 13 - Slovanský kolovrat v kotli Slávie (zdroj: hooligans.cz).....	34
Obrázek 14: Pravicová hooligans skupina Berserk (zdroj: hooligans.cz).....	37
Obrázek 15: Miluj Bohemku... (zdroj: hooligans.cz).....	37

11 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Dotazník